

HET ROERIGE LEVEN VAN Jan (de) Roos

keerde en niemand wist wie de vader was. Reeds toen begon de bevolking het paar zonderling te vinden, en Jan Roos en Siebrig stonden bloot aan plagerijen van jong en oud. Zij kregen een woning in Woltersum. Met Jan wilde de buurt nog wel praten, maar Siebrig had het door haar brutaliteiten bij de nieuwe burens al snel verbruid.

Om de schamele inkomsten iets te verruimen, ging Siebrig in de negotie, wat toch nog voldoende opbracht om de echtelieden eens lekker te laten eten. Pas in de dertiger jaren begon Jan de Roos te zingen en de manier waarop is door Wiert Kruise prachtig beschreven: „Het was in de dertiger jaren. De crisis, die toen alom heerste, drukte zwaar op de arbeidersbevolking. Om het leed van dit bevolkingsdeel te verzachten vond de overheid de werkverschaffing uit”, aldus Kruise.

Vertoning

„Grote en kleine groepen werden hier en daar te werk gesteld. Het is ieder wel bekend, dat wanneer er ergens zo'n ploeg werkvolk bezig is, het net zo gaat als bij de kippen: er wordt één afgepikt. Dat ging in de vorm van plagerij en het ophemelen van de kwaliteiten van de - zoals gezegd - niet te schrandere Jan. Jan roemde meermalen zijn kwaliteiten als voordrager en zanger. Hij noemde dat kunst, tot vermaak van de mede-artiesten, die hem aanmoedigden steeds weer een vertoning te geven.

Iedere dag werd Jan aangemoedigd en werden zijn buigingen en uithalen mooier van vorm en beter van kwaliteit. Een van zijn voordrachten was de „hienderdans” (hiender als verbasterd Fries voor paard). De dans bestond uit het naar voren en achteren springen, gelijk een wild paard. De dans duurde net zo lang als zijn ploegmakers wilden. Het was een welkome afwisseling in de geestdodende werkverschaffing.

Zaterdag 6 april 1968

Toen het dansen en springen de anderen tenslotte begon te vervelen, hielden de arbeiders hem voor dat hij een goed zanger was. Dat geloofde Jan in een ommezien en hij werd omgedoopt als zanger.” Volgens Kruise heeft Jan in die tijd een enorme geestelijke klap gekregen, die zijn toch al niet hoog aangeslagen intellect grof geweld aandeed.

(Van één onzer redacteurs)

De speeltuinvereniging „Ons verblijf” te Veendam heeft gisteravond de Groninger liedjeszanger Jan de Roos geëerd. Hij stond in het middelpunt van de belangstelling en werd niet alleen verguld door het publiek, maar vergulde zelf de avond met zijn onvervalste ballades.

Ongetwijfeld staat Jan de Roos in heel Groningen en ver daarbuiten bekend als een „zonderling” en dat is hij ook. Wij weten dat dank zij een biografie, die de gepensioneerde politiemans Wiert Kruise uit Woltersum over het leven van Jan de Roos maakte. Die bracht namelijk een aantal jaren van zijn 71-jarige leven in Woltersum door, waar Kruise hem door vele gesprekken leerde kennen zoals hij was.

Met veel humor, af en toe schalks waar het gaat om het huwelijksleven van Jan de Roos, tekent de biografie inderdaad de figuur, zoals wij die in Jan de Roos kennen. Hij werd geboren in het Friese Ureterp, als zoon van een arme landarbeider. Hij groeide op tot een flink uit de kluiten gewassen jongeman, die niet al te schrand was en zijn kost verdiende als melkknecht. Jan (de) Roos ging werken op het Groninger Hogeland in het dorpje Bedum.

Plagerijen

Hij trouwde met het dienstmeisje Siebrig, aldus Kruise, toen zij al in gezegende staat ver-

Pak schop nooit weer

„Maar Jan de Roos is niet zo gek als de mensen van hem denken. Kort geleden ontmoette hij een oud-collega-arbeider uit de crisisjaren. Hij zei toen: „Laat de anderen maar met de schop werken, ik pak hem nooit weer op”. Hij begon voor geld te zingen, nadat mede-werklozen hem af en toe een paar centen hadden toegeworpen voor zijn zingen. Met het horloge erbij probeerden ze Jan steeds langere uithalen te ontlokken. Dat slaagde tot Jan er blauw van werd.

Ze maakten hem wijs, dat hij een geweldig zanger was en voor de radio moest. In Ten Boer kwam het zover. Jan zong voor een losse luidspreker, in de mening dat het voor de radio was. De volgende dag vertelde men hem dat ze hem op de radio hadden gehoord: prachtig. De dubbeltjes, die Jan de Roos met zingen begon te verdienen, waren een welkome aanvulling op het gezinsinkomen.

Jaren daarna verhuisden Jan en Siebrig naar „stad”. Eens in de veertien dagen kwam hij echter naar Woltersum terug om er te zingen. Velen gaven hem geld en gaf iemand niets, dan kreeg hij te horen dat hij geen verstand had van kunst. Hij zei dan dat Willy Derby en Kees Pruis vergeleken bij hem grote prutsers waren. Daarom liet Jan de Roos zich ook gaarne onderscheiden.

Versiersels

Hij trok een slippjas aan en wanneer hij een overdreven achterwaartse buiging maakte raakten de slippen de grond. De toen al aanwezige medailles rinkelden lustig. De collectie van Jan de Roos breidde zich steeds meer uit. Hij begon reclames voor een winkelweek-actie te dragen, medailles van een zangvogeltentoonstelling ontbraken evenmin. En op zijn hooggesierde borst ontbrak zelfs niet een ingelijste goedkeuring van een dekbokkenvereniging.

„Op een dag verscheen Jan met een oorkonde op straat, waarop hij omschreven stond als de grootste openraam-zanger van Nederland. Zulks tot groot vermaak van de Groningse studenten. Met kwijlende mond bracht Jan zijn repertoire en niets deerde hem. Hij trok de provincie in, toen Siebrig hem het huis uitstuurde om plaats te maken voor een kostganger.

Jan reisde naar Leeuwarden, en zelf in Alkmaar trof men hem aan. En treft men hem nog aan. Want nu, in 1968, staat Jan de Roos nog altijd midden in de belangstelling. Nu hebben studenten, vakantiegangers, maar evenzo de bewoners van Woltersum, Veendam, Muntendam of waar ook er nog schik in. Zoals zijn zingen eens afleiding was voor de mensen in de werkverschaffing, zo is dat nu een afleiding voor de gehaaste mensen van deze tijd” aldus Wiert Kruijs in zijn biografie.

Gisteravond stond Jan de Roos weer midden in de belangstelling. Niet om uitgelachen te worden, te worden bespot en geplaagd. Nu eens heeft een deel van de Veendammer bevolking Jan de Roos van nabij meegemaakt. Jan de Roos is geëerd op een manier die hem toekomt.

Zijn leven heeft tientallen jaren terug tijdens de werkverschaffing door medemensen een belachelijke wending gekregen. Een huldiging als gisteravond in Veendam kan voor Jan de Roos iets goedmaken. Maar zingen blijft hij, zo lang hij leeft. Als aanmoediging ontving hij daarvoor een erepenning met inscriptie.